

PAFKONYA

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

PÉCSÉRTERV

P A L K O N Y A
EGYSÉGES TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

ÖRÖKSÉGVÉDELMI
HATÁSTANULMÁNY

Készült 2005-ben

TERVEZŐK

régészet: Nagy Erzsébet
építészeti értékvizsgálat: Dr Tihanyi Csaba
településrendezés: Csaba Gyula

RÉGÉSZETI ÖRÖKSÉG

Örökségvédelmi hatástanulmány
Palkonya területén
(Régészet)

1. Vizsgálat - valamennyi érintett kulturális örökségi elem számbavétele és állapotának ismertetése

Palkonya

A középkori falu első említése 1296: *Polkona* [Györffy 1:355] Győr nb. Óvári Konrád birtoka, melyet 1296-ban Lőrinc nádor fia Kemény és Kórogyi Fülöp kirabol és elpusztít. 1330-ban Konrád unokái osztoznak rajta. Osztozkodásukkor a **Gerécheget** [Györffy 1:307] és az alatta épült Szűz Mária egyházat (monostort) közösnek hagyják.

A török hódoltság alatt lakott település, csak a felszabadító háborúk idején, a nagyharsányi csata után néptelenedett el.

Irodalom:

Györffy I = Györffy György: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza. I. Bp. 1963.

Csánki II. = Csánki Dezső: Magyarország történeti földrajza a Hunyadiak korában II. Bp. 1894. 514.

Pesti II = Baranya megye földrajzi nevei. Pécs, 1982. Szerk.: Pesti János

Káldy-Nagy Gyula: Baranya megye XVI. századi török adóösszeírásai. Bp. 1960.

Kopasz Gábor: Baranya megye elnéptelenedése a török hódoltság idején. Levéltári Szemle 26. (1976.) 2-3. sz. 143-155.

Nyilvántartott régészeti lelőhely:

1. Palkonya - Vasútállomás

A palkonyai vasútállomás közelében, a vasút és az országút Ny-i oldalán, Reisz Ferenc földjén őskori településnyomok: vöröses égett talajelszíneződések, cserépedény töredékek, szövőszéknehezék darabok láthatók. A lelőhelyről egy szövőszéknehezék került a múzeumba.

JPM Rég. Adattár 539/79, 292/77 – Papp László és Dombay János helyszíni szemléje 1959.

Gyűjtemény: Gy. n. 40/59., JPM ltsz.: 59.220.1.

A lelőhely azonosító száma: 24724

Térképlap: EOVI 04-122

Hrsz.: -

A lelőhely azonosítatlan, feltételezhetően bolygatott, részben beépített.

2. Palkonya-Szőlők

1966-ban a szőlőhegyen 30-40 cm mélységben őskori cserepek kerültek elő. A lelőhely a szőlőhegyen, a síkság felett igen magasan fekszik, a szőlőben futó Ny-K-i irányú úttól D-re, közvetlenül az É-D irányú Magyar-völgy É-i torkolata felett van.

JPM Rég. Adattár 540/79 – Kiss Attila jelentése a palkonyai határban végzett terepbejárásról

A lelőhely azonosító száma: 25000

Térképlap: EOVI 04-122

Hrsz.: -

A lelőhely azonosítatlan, feltételezhetően szőlővel fedett, beépített. (Pesti II. 256/58. Pécs, 1982. 660.)

3. Palkonya-Halastó

A belterület D-i határán, a falutól DNy-ra, a Villány-Pogányi vízfolyás mentén létesült halastó bővítésekor végzett földmunkák során 2001-ben a Palkonya-Szőlőhegy É-i lábánál elterülő magas parton találtak tüzelésnyomokat, kerámiatöredékeket, a területen nagy kiterjedésű őskori település volt. A lelőhely kapcsolatban lehet az 1966-ban előkerült, ma azonosítatlan Palkonya-Szőlők lelőhellyel és a vele szemben, a vízfolyás mentén húzódó magas parton feltételezhető Palkonya-Vasútállomás őskori lelőhellyel. (Pesti II. 256/48. Pécs, 1982. 660.)

A lelőhely azonosító száma: -

Térképlap: EOVI 04-122

Hrsz: 038/16-18, 040, 047, 045, 045/1, 042.

A lelőhely bolygatott, beépített. A terület figyelmet/helyi védelmet érdemel, a további földmunkáknál régészeti megfigyelés/feltárás szükséges.

Régészeti leletek a településről:

Palkonyához közeli területek első régészeti emlékei az őskőkor végéről, a felső paleolitikum időszakából származnak, a "Keleti Gravetti kultúra" lelőhelyét, illetve telepének egy a részét Török Gyula találta meg Villányban a Werthmüller-féle szőlőben. A Villányi hegy déli oldalán több helyen találtak löszben faszenes, hamus rétegeket, tüzelésnyomokat és mamutcsontokat, ezek feltehetően a Keleti Gravetti műveltséghez tartozó mamutvadász csoportok átmeneti tanyáinak, nyíltszíni telepeinek nyomai.¹

Palkonyán, a vasútállomás közelében, a szőlőbe vezető út mentén agyagrétegben letek mamut csontokat 1911-ben.²

Palkonya

Szórvány lelet a tótól É-ra, Schneider Anna ajándéka. **Kőbalta** – őskor. Gyűjtemény: JPM
ltsz.: Ő.72.61.1.

Régészeti érdekű terület:

Grécpusztá / Grätzer-Wald (Gréci-pusztá, Gréci-dűlő)

Geréc középkori magyar falu [1296: *Grech*, *Guerech* 1316: *Gherech*, 1330: *Gerac*, *Gerech*, Györffy 1:307] Győr nb. Óvári Konrád birtoka, melyet 1296-ban Lőrinc fia Kemény lerombolt. 1330-ban Konrád unokái osztóznak rajta.

A török hódoltság alatt elnéptelenedett. A hódoltság végén rácok lakták, de a 17. század végére ismét pusztává lett. (Pesti II. 256/31. Pécs, 1982. 659.)

Térképlap: EOVI 04-122

Hrsz: 057

Szántó és részben beépített terület a település közigazgatási határán kívül (Gréci-pusztá)

¹ Vértess László: Az őskőkor és az átmeneti kőkor emlékei Magyarországon. Budapest, 1965. 224.
Nagy Erzsébet: Siklós területének története a magyar honfoglalásig. Régészeti emlékek. In: Város a Tenkes
alján. Siklós évszázadai. Siklós, 2000. 31-54., 37.

² JPM Gyarapodási Napló 1911. 81.

Pusztá

„Régen egy kis falu volt itt, a nevét nem tudják” (Pesti II. 256/35. Pécs, 1982. 659.)

Térképlap: EO V 04-122

Hrsz: 065

Szántó, beépítéssel nem veszélyeztetett terület.

Geréc-hegy

1330: *montes Gerechygh ... eccl. ... sub monte Gerechygh* [Györffy 1:307] Palkonya felett emelkedő hegy neve Geréc, Grätzer, Gréci-hegy. (Pesti II. 256/57. Pécs, 1982. 660.) A hegy lábánál lehetett az Árpád-kori Geréc falu egyháza. Helyére régészeti adat nincs.

Térképlap: EO V 04-122

Hrsz: 033, 038

Erdő, részben a falu közigazgatási határán kívül, - művelési ág váltás esetén megelőző régészeti kutatás szükséges a területen.

2. Változtatási szándékok ismertetése

A település területén nem terveznek jelentős beépítést ill. nagyobb területre kiterjedő művelési ág váltást, az ismert régészeti lelőhelyeket és régészeti érdekű területeket nem veszélyeztetik földmunkával járó bolygatások.

3. Hatáselemzés

A régészeti lelőhelyek a törvény erejénél fogva általános védelem alatt állnak. A vizsgált területen, - mivel a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket nem lehet pontosan körülhatárolni, a jelzett területeken azok közelében megelőző régészeti kutatás (rendszeres régészeti terepbejárás, megelőző régészeti feltárás) kell, hogy megelőzzön minden nagyobb földmunkával járó beruházást, tervezett változtatást, így a 5707 sz. út keleti elkerülő szakaszát.

A 2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről

22. § (2) Ha a lelőhely elkerülése a földmunkával járó fejlesztés, beruházás költségeit aránytalanul megnövelné, vagy a beruházás másutt nem valósítható meg, a beruházással veszélyeztetett régészeti lelőhelyeket előzetesen fel kell tárni.

23. § (1) A fejlesztések, beruházások tervezése során a megelőző feltárás teljes költségét, de legalább a teljes beruházási költség 9 ezrelékét kell költségelőirányzatként biztosítani a feltárás fedezetére, így különösen a régészeti hatástanulmány, próbafeltárás, dokumentálás, elsődleges leletkonzerválás, valamint az elsődleges leletfeldolgozás teljes és a leletelhelyezés rendkívüli költségeit.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek területén bármely 30 cm-t meghaladó talajbolygatással járó tevékenységhez, az addigi használattól eltérő hasznosításhoz a Kulturális örökségvédelmi Hivatal Pécsi Regionális Irodáját (Pécs, Szent István tér 15.) szakhatóságként be kell vonni az engedélyeztetési eljárásba. Régészeti érdekű területek esetében is a KÖH állásfoglalását kell kérni.

Ha a település közigazgatási területén bármely földmunka során régészeti lelet vagy régészeti jelenség kerül elő, a 2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről 24. § értelmében kell eljárni:

(3) Az emléket vagy leletet az illetékes települési önkormányzat jegyzőjének haladéktalanul be kell jelenteni. E kötelezettség a felfedezőt, az ingatlan tulajdonosát, az építtetőt és a kivitelezőt egyaránt terheli.

(4) A jegyző a bejelentés alapján köteles az illetékes múzeumot és a tevékenység jellege szerint illetékes hatóságot haladéktalanul értesíteni.

(5) Az illetékes múzeum köteles a helyszínt, illetőleg a leleteket haladéktalanul megvizsgálni és a tevékenység folytatásának feltételeiről ... 24 órán belül írásban nyilatkozni ...

(8) A múzeum köteles a mentő feltárást haladéktalanul megkezdeni, és folyamatosan – az elvárható ütemben – végezni, az előkerült régészeti leletet ideiglenesen elhelyezni.

4. Összefoglalás

Régészeti adatok bizonyítják, hogy Palkonya területe az őskőkor – legalább is a felső paleolitikum idejétől – lakott. A település területén több őskori – újkőkori, bronzkori - lelőhely, s egy szórvány lelet ismert.

A mai települést alkotó középkori falvak korai történetéről nincs, - rendszeres régészeti kutatás hiányában nem is lehet - adatunk.

5. Nyilatkozat

Az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi része a **2001. évi LXIV. törvény** a kulturális örökség védelméről 66. § alapján, az örökségvédelmi hatástanulmányról szóló **4/2003. (II. 20.) NKÖM rendelet** szerint készült. Minden javasolt megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak. Az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi rész készítője a hatástanulmány elkészítésére jogosultsággal rendelkezik, szakértői száma: **Sz-94/2002**

Nagy Erzsébet
régész-főmuzeológus

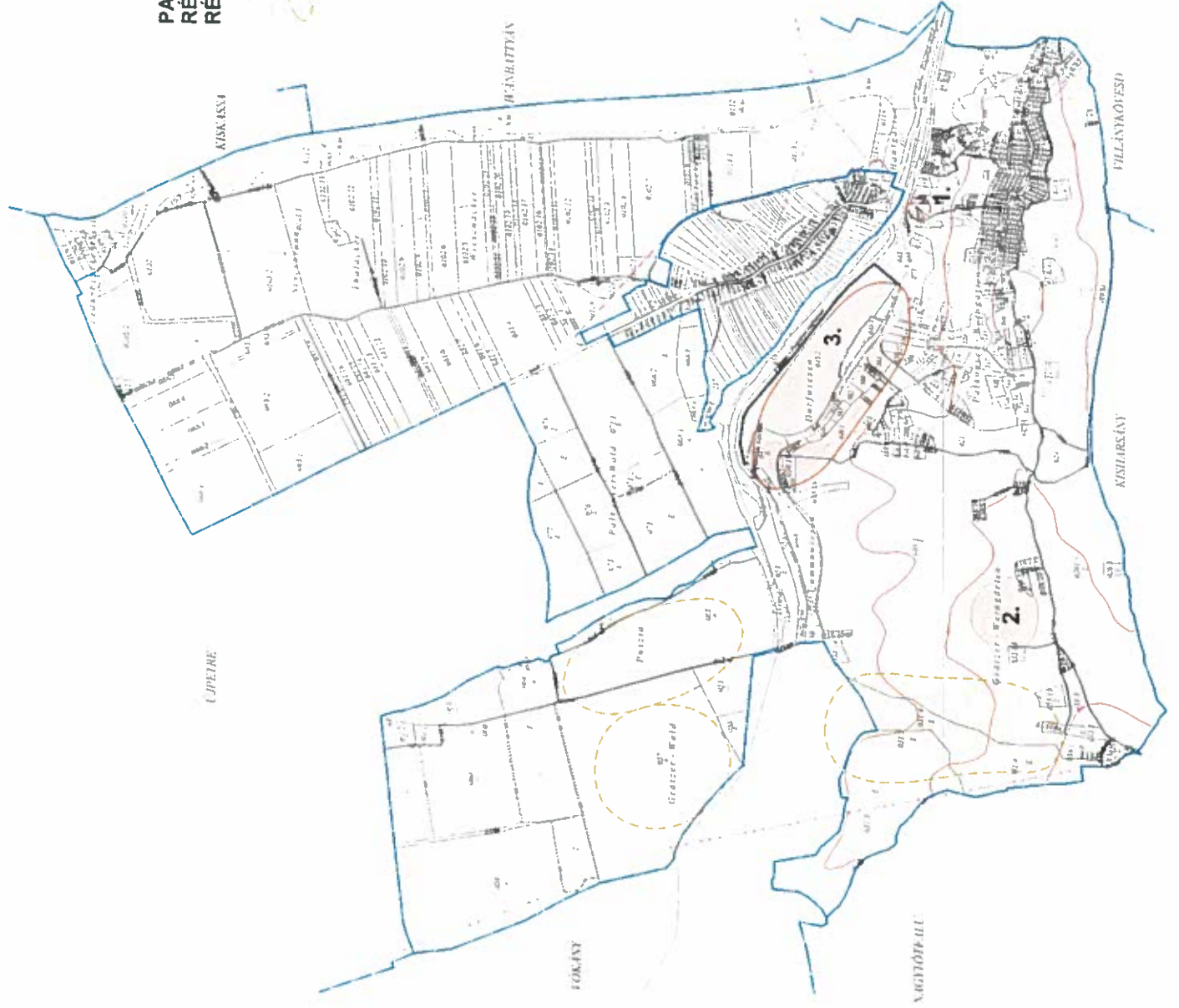
Sz-94/2002

JPM, Pécs

Pécs, 2005. 01. 05.

PALKONYA RÉGÉSZETI LELOHELYEI RÉGÉSZETI ÉRDEKÜ TERÜLETEI

- Regisztrált régészeti lelőhelyek
- Régészeti érdekű területek

ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG

Pincefalu

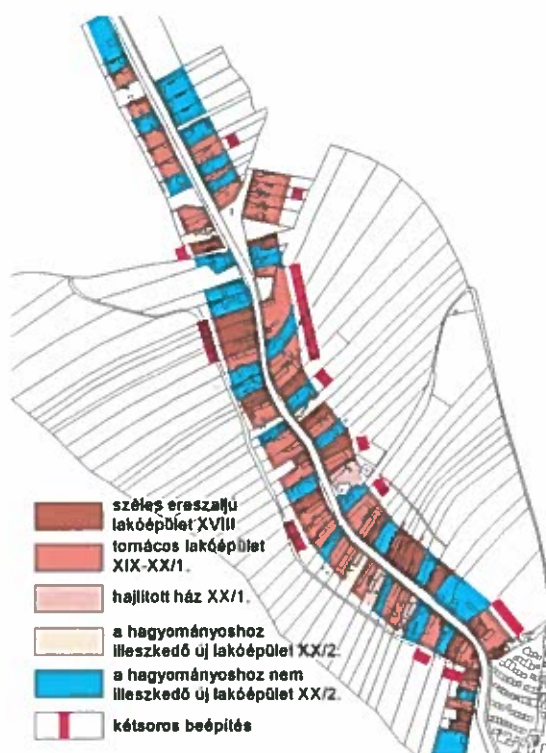
A falu déli szélén, a szőlőhegyre néző lejtőn többsoros pincefalu épült. Arról már XVII. század végi feljegyzések is szólnak, hogy itt jó fekete szőlő terem. A pincecsoport valószínűleg közigazgatási rendeletre kimért területen létesült a XIX. század elején. Az együttes védelmét településszerkezeti, népi építészeti, gazdálkodástörténeti, valamint esztétikai értékei indokolják. Nagyjából hasonló elemekből áll, a közel négyzetes épületek jellemzően lejtőirányú gerinccel épültek, de gazdagítják az együttest rétegvonallal párhuzamos gerincűek és tornácos kialakításúak is.

Temető

A templom mellett vezet ki az út a temetőbe. Egykor egymás mellett de külön állt a katolikus, a református és a zsidó temető. A régi temető és benne a XVIII. és XIX. századi kőfaragó mesterek kezenyomát őrző csodálatosan megmunkált sírkövek megőrzése az utódok, a falu lakóinak tiszte. Az ódon sírok dűledező köveit jelen helyükön megőrizve kegyeleti park alakítható ki, vagy a ravatalozó környékén rendezett kőtár létesíthető.

Az elmúlt ötven esztendőben a legtöbb porta gazdasági szerepe megszűnt. A korszerűsítések jegyében végzett – a feltétlenül szükségesen túli – átalakítások és bővítések jelentősen megváltoztatták egyes épületek homlokzatát, olykor tömegét is. Ekkor épült több, a fésűs beépítési rendet felborító sátozottos fejépilet(Fő u 20,45,69,78,82,101), vagy utcával párhuzamos gerincű

a gazdasági épületektől elváló - és ami a legrosszabb - szabadonálló épület (Fő u. 9, 14, 19, 62, 63, 64, 91, 104). Az épülettől idegen ablakok és ajtók beépítésével, a tetőfedés palára történő cseréjével, bővítmények hozzáépítésével, az épületek jellegétől idegen köporos, színes vakolatok megjelenésével egyidejűleg jórészt eltűntek az épülettagozatok, díszítőelemek és mindösszesen egyhangúvá és szegényessé váltak a múlt építészeti kultúráját őrző épületek.

A folyamat a helyi értékvédelemről szóló önkormányzati rendelet meghozatala után megállni látszik. A kétségtelenül hasznos döntés jelentős számú épület eredeti tömegét és részleteit megtartó felújításához vezetett. Ennek hatására az utóbbi időszak új épületei „T” formájú tömegükkel illeszkednek a fésűs utcaképbe (Fő u. 11,81). Mindemellett meg kell állapítani, hogy a jó szándéktól vezérelt és anyagilag is támogatott munkák során néhány az épület karakterét meghatározó finom részlet, homlokzati vakolatdísz veszett el. Ezek visszapótlására lehetőséget ad a korábbi értékvizsgálat fotódokumentációja. Nem pótolható veszteséget jelent a Fő utca 11. számú épület.

Az épületek

A lakóházak utcára merőleges gerincvonallal a telek északi határvonalán épültek hármass belső tagolással. (szoba-konyha-szoba) A telepések első házaira jellemző a 45 °-nál meredekebb tető és a széles ereszalja. (XVIII) A bejárat a konyha előterébe nyílt. A konyha felett szabadkémény, ez vezette valamennyi tüzelő (kemence, tűzhely) füstjét a szabadba. Az épületek rakott, vagy vert sárfalból készültek, de természetes volt még az őshazából hozott gerendavázis szerkezet is.

Az építészeti kultúra átalakulása a XIX. század közepétől a vasútépítéssel, a kiegyezést követő gazdasági fellendüléssel kezdődött és a XX. század első évtizedeivel befejeződött.

Az istállózó állattartás jelentőségének növekedése magával hozta a nagyobb méretű, korszerű anyagokból és szerkezetekkel készült gazdasági épületeket. (istálló, pajta, kamrák, góré, műhely, ólak, stb.) Ebben az időszakban jelenik meg a gazdasági épületeken a gazdagon díszített nyerstégla, vagy kő és nyerstégla falazat.

A lakóházak korszerűsítésére, átalakítására rendszerint csak ezután került sor, amikor már az épület nagyságát, tagolását, díszítését a valóságos igényeken túl a reprezentációs törekvések is meghatározták. (tiszta-szoba, oldaltornác, nyári konyha, füstölő) Az épületek anyagát akkor már részben a téglagyárak biztosították, de sokszorosított termék volt az épületek homlokzatán itt-ott megjelenő gipsz épületdész, kerítéselem is, melynek készítésére falusi és városi iparosok specializálódtak. Közvetítésükkel jelentek meg a különböző építészeti stílusok népi ízléssel átalakított változatai.

Az ezt követő átalakítások jellemzően az épület utcai fejrészét érintik, az eredetileg utcára merőleges gerinc befordul az utcával párhuzamosra. A már szinte csak iparosok által épített szárnyak a polgáriasodás jegyében városias formát vesznek át. Palkonyán csak 2-3 példa van erre (Fő u. 40, 44, 75). A mai szemlélő számára ezek tűnnek a szerves fejlődés utolsó lépéseinek, ami azért van, mert ezek az építkezések még a falu rejtve működő szabályai szerint és nem egy kívülről előírt építési előírást követve épültek.

A beépítési mód

Sajátos a lejtésviszonyokhoz (a vízelvezetéshez) alkalmazkodó a beépítés az utca két oldalán.

A dombfelőli oldalon, a szélesebb telkeken kersztcsűrös beépítés a jellemző, ugyanez a völgy felől nem található meg, (a víz szabadon folyhat le) a gazdasági épületek a lakóépület folytatásaként a lejtőnek megfelelően lépcsőzetesen helyezkednek el.

A falu jellegzetes szerkezete és beépítése a telepítések befejeztével a XVIII. század végére alakult ki és a XIX. század közepéig nem is változik. Eddigre alakul ki a település máig fennmaradt rendje, azok a le nem írt de általánosan betartott szabályok, amelyek figyelembe vételét őrzik a porták – a kis birtokközpontok – beépítésének hagyományos formái, a lakó- és gazdasági épületek azon típusai, melyek a ma még fellelhető építészeti kultúra legrégibb rétegeit alkotják.

A portákon meglehetősen egységes lakóházakat és gazdasági épületeket építettek.

Utcaképek

A településen még ma is fel lehet fedezni a telepített német falu képét annak ellenére, hogy enyhe íveit az út megtartotta. A közel azonos méretű telkek és az egész településstruktúra az eredeti terep- és útviszonyok, valamint az uradalmi intézők és hadmérnökök kettős szorításában keletkezett.

A község legjelentősebb építészeti értéke a fésűs beépítésű, nagyjából egységesen megmaradt utcakép. Beérve a faluba a templom a kanyarokkal előbb eltűnik, majd hozzá közeledve tűnik fel újra.

A táj megjelenése a településképből

A faluban járva az utca völgyfelőli épületei között folyamatosan kilátni a szemben lévő domboldalra.

A templomtól a völgybe menő út utolsó kanyarulatában az utcaképet lezárja a szemben lévő valamikori szőlőhegy, miközben baloldalt a több sorban a völgybe ereszkedő pincefalu tűnik fel.

A déli lejtőn lévő pincefalu épületei közt a szőlőhegy - ma beerdősült - képe jelenik meg.

A falu melletti löszháton lévő temetőnek a lágy Dél-baranyai dombok adnak háttérrel.

Település a tájban

Palkonya „*utifalu*”, egyetlen utcája a Baranyai dombság észak-déli völgyekkel szabdaltnak enyhén dél felé lejtő löszhátán ereszkedik le a Villányi hegység előtt folyó Villány-Pogányi vízfolyás völgyébe.

A szőlőhegyről, a szomszédos dombhátról, Villánykövesd felől érkezve, vagy Újpetre felől jövet kupolás temploma szervezi a környező tájat, és kijelöli a falu központját.

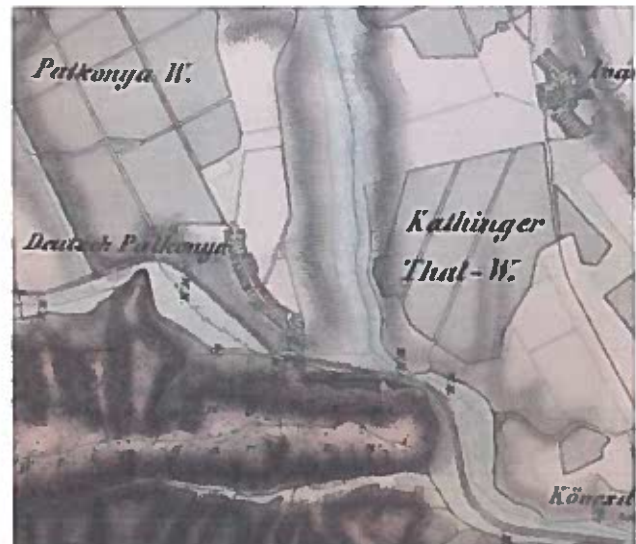
A település török hódoltság utáni története

Palkonya a török hódoltság alatt lakott maradt, a felszabadító háborúk idején azonban teljesen elpusztult és elnéptelenedett. Tehát mai képeinek legkorábbi elemei is a hódoltság után keletkeztek

Az 1600-as évek végén boszniai rácok telepedtek meg, 1740 táján a falut birtokló Batthyányi család württembergi németeket telepített ide. A XIX. század elejére gyakorlatilag a maival azonos méretű település alakul ki. Ezután már csak a Fő utcai kerestől északra lévő rész épül be. A XIX. század közepétől a gazdasági fellendülés új lökést ad a település fejlődésének, ekkor épül meg a Pécs és Villány közötti vasútvonal és a Pécs felé vezető országút. (1. és 2. katonai térkép 1782-85, 1829-66)

A II. világháború eseményei következtében a német lakosság egy része az oroszok elől Németországba menekült és többségük az őshazában Württembergben telepedett le. Az itt maradtak nagyrészt az akkori hatalom megfosztotta tulajdonától. A falu népességszerkezetét a tulajdonváltás összezavarta.

A háború után a megváltozott gazdálkodási mód – a szocialista nagyüzemek – következtében a korábban virágzó szőlőhegy egy részét – elsősorban a géppel nem művelhető meredek oldalakat – ma ismét erdő borítja. (Topográfiai térkép 1992)

Jellegzetes építészeti elemek

A település építészeti arculatára jellemző néhány több helyen is visszatérő építészeti elem. Ezek megőrzése erősíti a falu sajátos megjelenését.

Ilyen az egyenes záródású falazott pillérekkel tagolt egyszerű tornác,

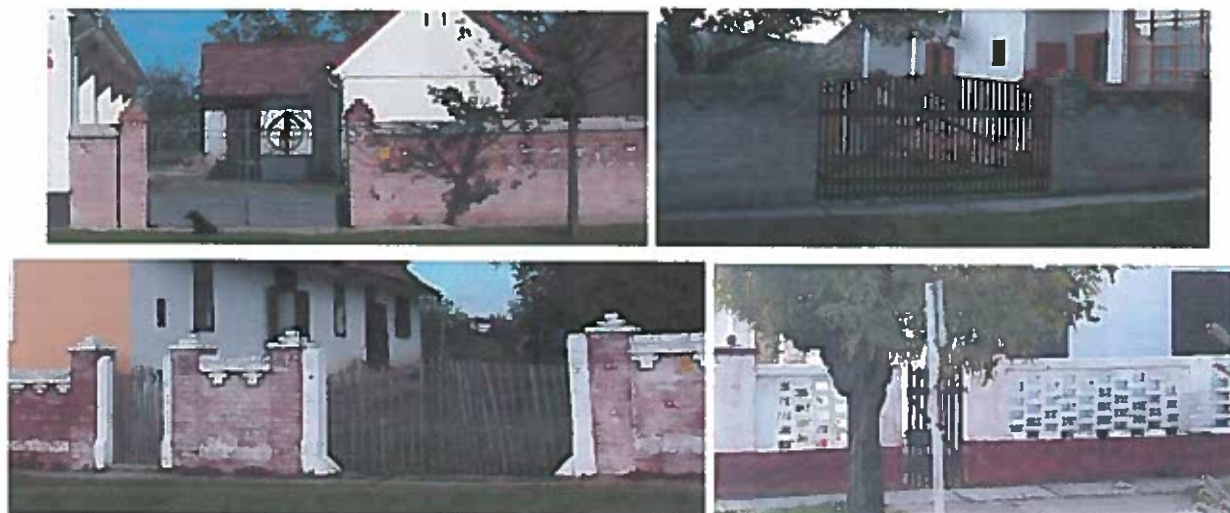

a gondos asztalos munkával készült, színes üvegbetétekkel díszített utcai tornácajtó, vagy lakás bejárat.

Karakteres utcaképet nyújtanak a korábban uralkodó, de még ma is szép számban fellelhető tömör falazott kerítések, amelyek láncszerűen kapcsolták össze a lakóépületeket és követték a fésűs, vagy fűrészfogas beépítést.

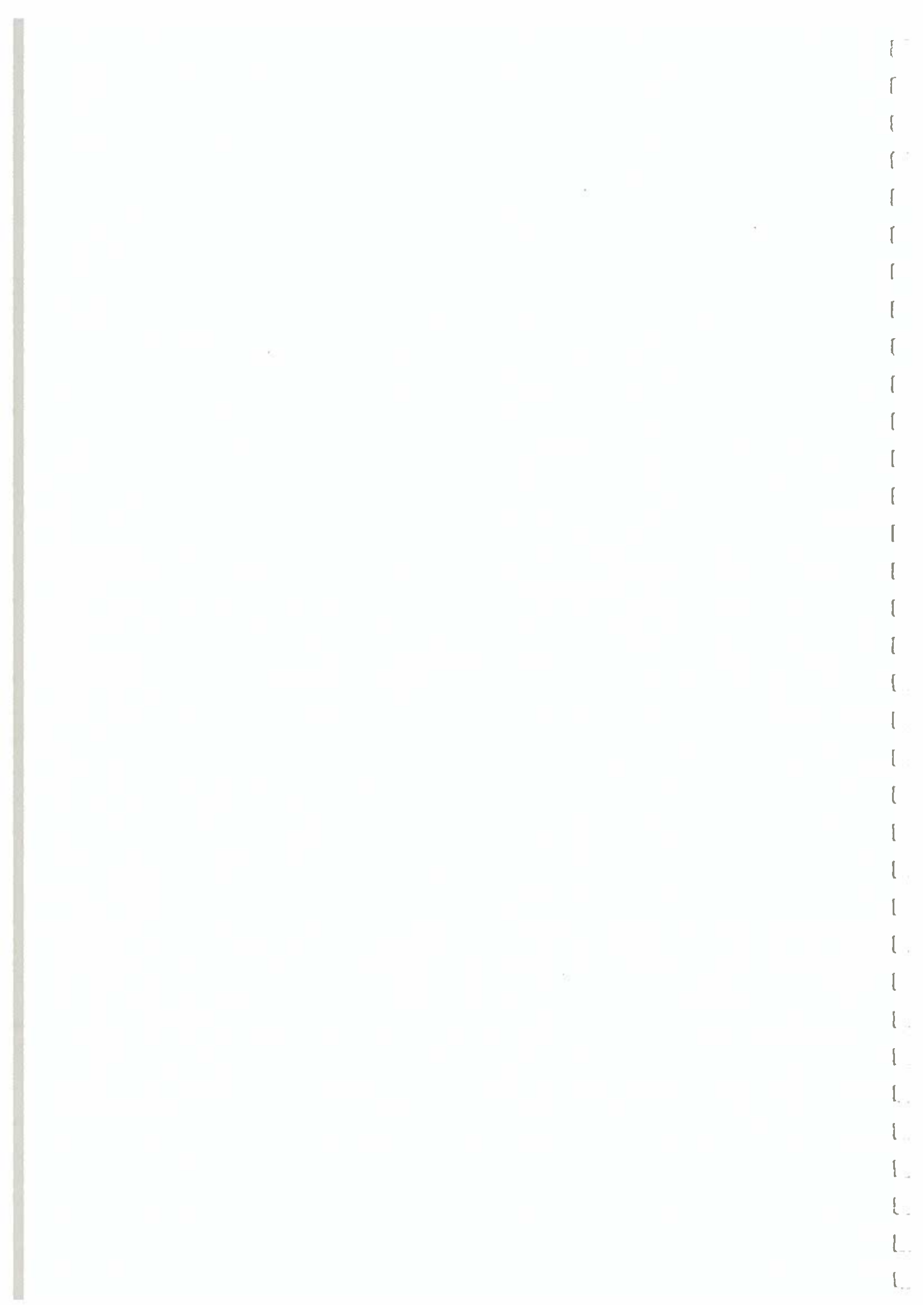

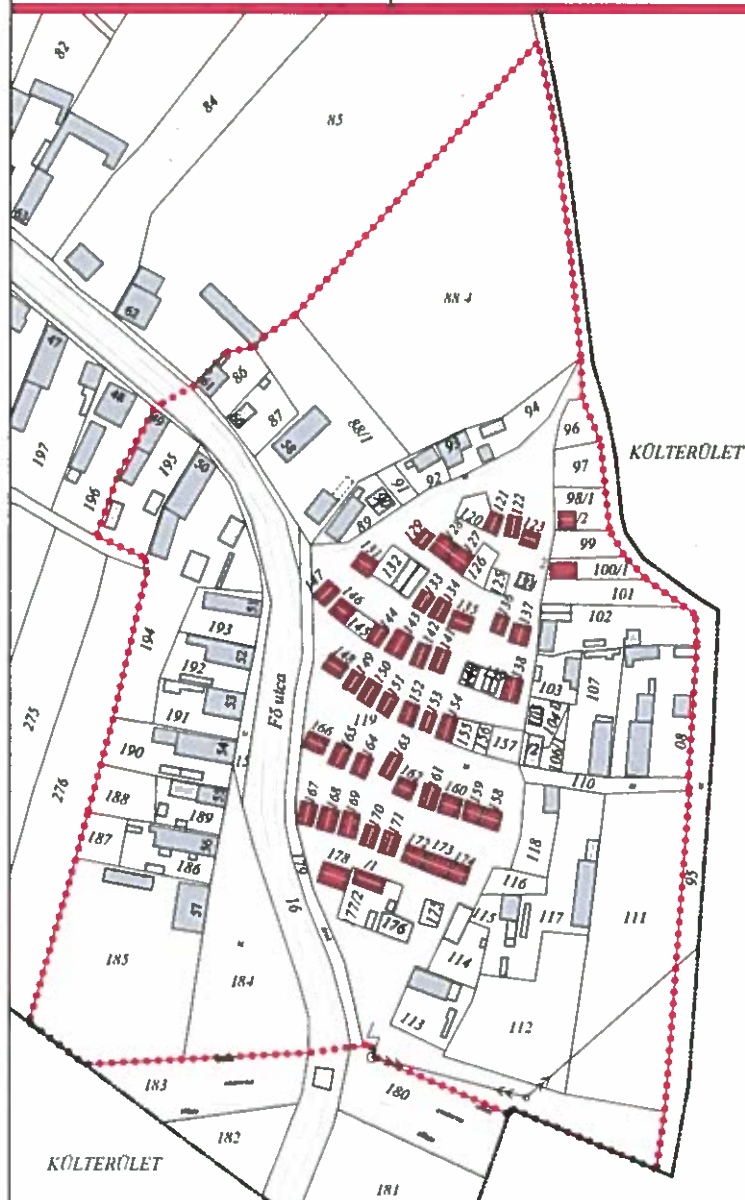
Több helyen található mives kovácsoltvas munkával készült utcai kerítés és kapu, melyek részletei a kézművesség olyan díszítőkészségét mutatja, ami feltétlenül megőrzendő érték.

MŰEMLÉKI ÉRTÉKEK

A népi építészeti emlékként védett, prэшázak által alkotott egymás fölött több sorban elhelyezkedő, pincesor településszerkezeti, gazdálkodástörténeti - de egyben kiemelkedő esztétikai érték is.

A XIX.század elején létesült, egységesnek látszó pincecsoport egyenként eltérő épületekből áll, és a különböző korok építészeti stílusa érzékelhető rajtuk az átépülések következtében is.

A domináns, teljesen egyszerű, rétegvonalakra merőleges tetővel készült épülettömegek mellett, megtalálhatók a keresztbeforduló, íves és pillérsoros tornácú prэшázak is.

MŰEMLÉKEK ÉS MŰEMLÉKI KÖRNYEZET TERÜLETI ELHELYEZKEDÉSE

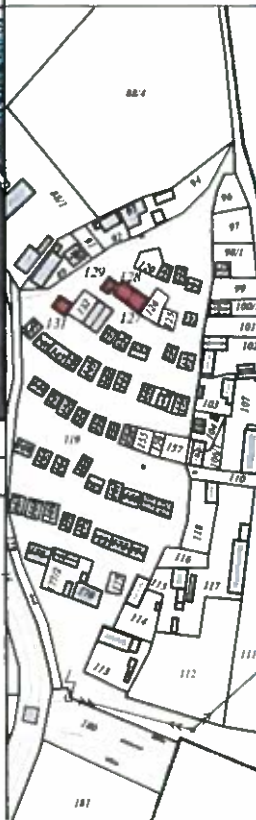
 M /műemlékileg védett/
Országos védelem alatt álló
építmény

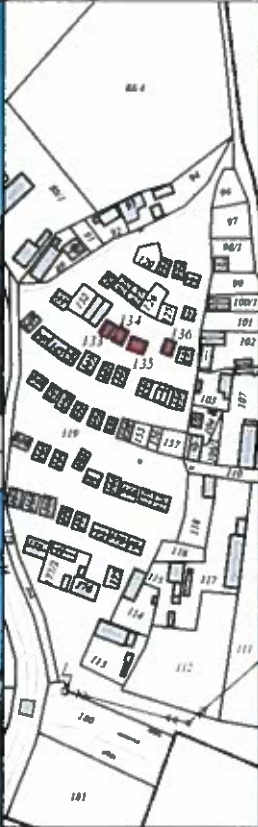
 Műemléki Környezet

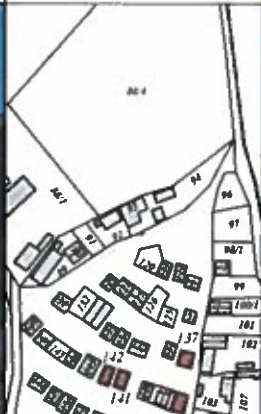

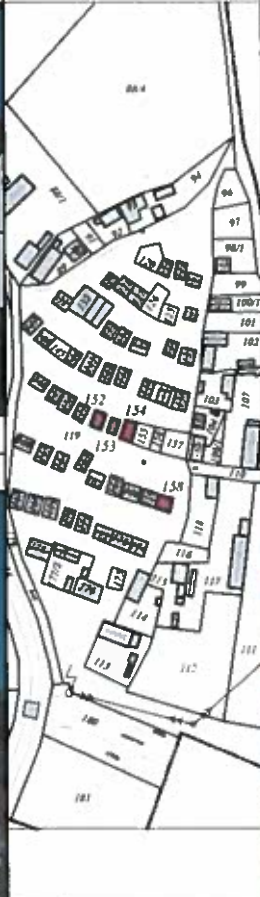
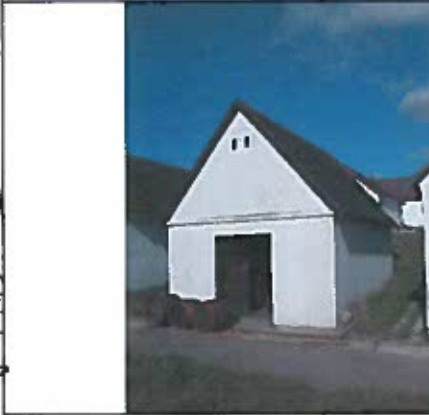

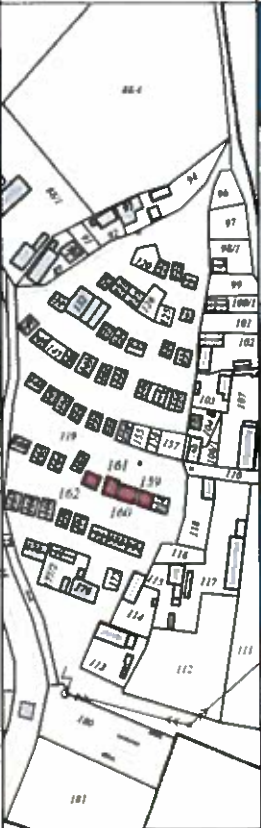
Palkonyai pincesor 10. - présház -	Helyrajzi szám	121	Palkonyai pincesor 9. - présház -	Helyrajzi szám	122
	M törzsszám	M III - 8482		M törzsszám	M III - 8481
					
Palkonyai pincesor 8. - présház -			Palkonyai pincesor 7. - présház -		
Helyrajzi szám	123	Helyrajzi szám	98/2		
M törzsszám	M III - 8480	M törzsszám	M III - 8478		
					

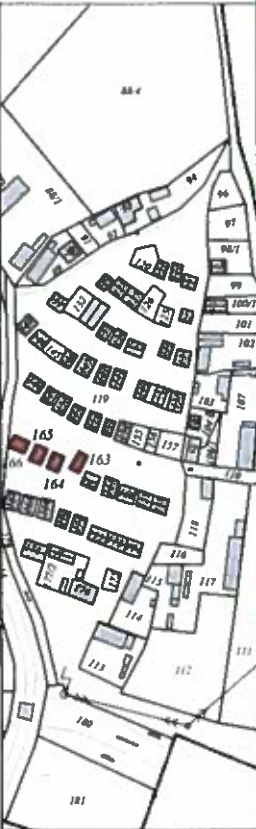
Palkonyai pincesor 13. - présház -	Helyrajzi szám	127	Palkonyai pincesor 12. - présház -	Helyrajzi szám	128
	M törzsszám	M III - 8486		M törzsszám	M III - 8485
					
Palkonyai pincesor 11. - présház -			Palkonyai pincesor 24. - présház -		
Helyrajzi szám	129	Helyrajzi szám	131		
M törzsszám	M III - 8484	M törzsszám	M III - 8487		
					

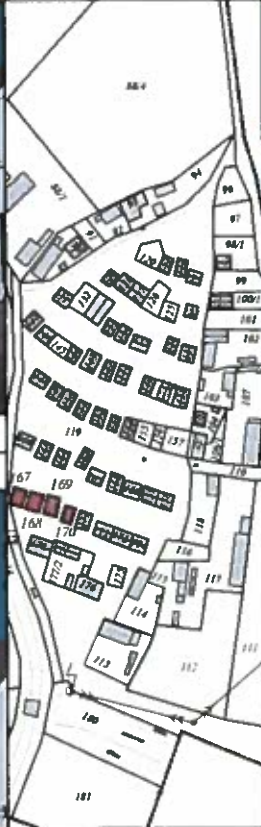
Palkonyai pincesor 22. - présház -	Helyrajzi szám M törzsszám	133 M III - 8488		Palkonyai pincesor 21. - présház -	Helyrajzi szám M törzsszám	134 M III - 8489
						
Palkonyai pincesor 20. - présház -	Helyrajzi szám M törzsszám	135 M III - 8490		Palkonyai pincesor 19. - présház -	Helyrajzi szám M törzsszám	136 M III - 8491
						

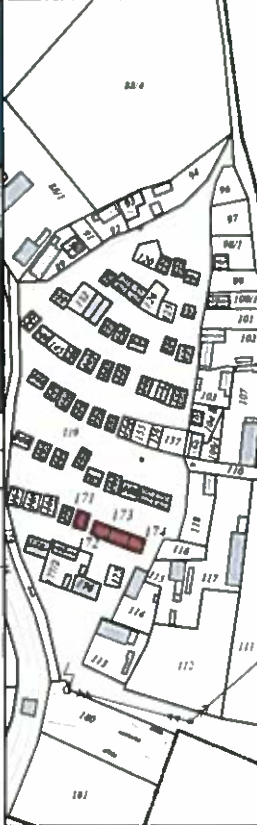
Palkonyai pincesor 18. - présház -	Helyrajzi szám M törzsszám	137 M III - 8492		Palkonyai pincesor 33. - présház -	Helyrajzi szám M törzsszám	138 M III - 8493
						
Palkonyai pincesor 30. - présház -	Helyrajzi szám M törzsszám	141 M III - 8495		Palkonyai pincesor 29. - présház -	Helyrajzi szám M törzsszám	142 M III - 8496
						

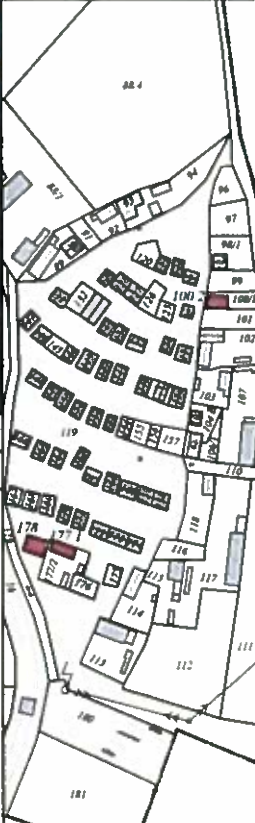
Palkonyai pincesor 39. - présház -	Helyrajzi szám	152		Palkonyai pincesor 40. - présház -	Helyrajzi szám	153
	M törzsszám	M III - 8505			M törzsszám	M III - 8506
						
Palkonyai pincesor 41. - présház -	Helyrajzi szám	154	Palkonyai pincesor 47. - présház -	Helyrajzi szám	158	
	M törzsszám	M III - 8507		M törzsszám	M III - 8508	
						

Palkonyai pincesor 48. - présház -	Helyrajzi szám	159		Palkonyai pincesor 49. - présház -	Helyrajzi szám	160
	M törzsszám	M III - 8509			M törzsszám	M III - 8510
						
Palkonyai pincesor 50. - présház -	Helyrajzi szám	161		Palkonyai pincesor 51. - présház -	Helyrajzi szám	162
	M törzsszám	M III - 8511			M törzsszám	M III - 8512
						

Palkonyai pincesor 52. - présház -	Helyrajzi szám M törzesszám	163 M III - 8513		Palkonyai pincesor 53. - présház -	Helyrajzi szám M törzesszám	164 M III - 8514	
							
Palkonyai pincesor 54. - présház -	Helyrajzi szám M törzesszám	165 M III - 8515			Palkonyai pincesor 55. - présház -	Helyrajzi szám M törzesszám	166 M III - 8516
							

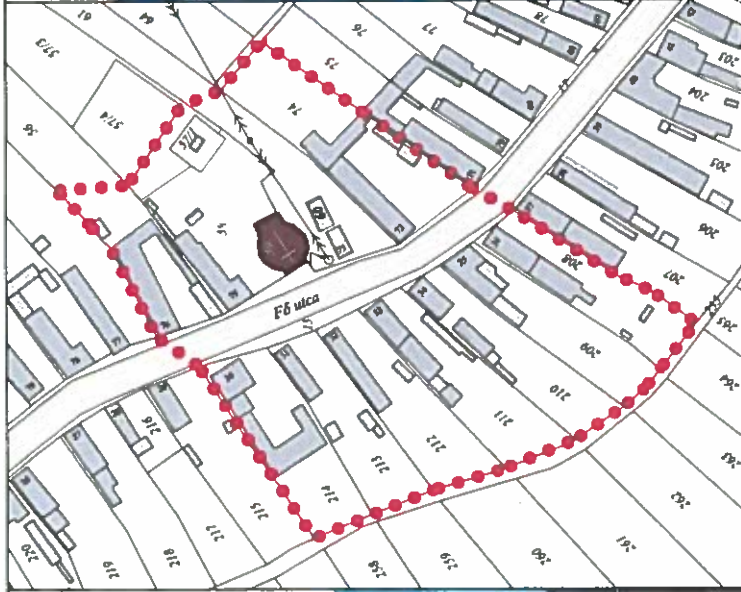
Palkonyai pincesor 56. - présház -	Helyrajzi szám M törzesszám	167 M III - 8517	Palkonyai pincesor 57. - présház -	Helyrajzi szám M törzesszám	168 M III - 8518
					
Palkonyai pincesor 58. - présház -	Helyrajzi szám M törzesszám	169 M III - 8519	Palkonyai pincesor 59. - présház -	Helyrajzi szám M törzesszám	170 M III - 8850
					

Palkonyai pincesor 60. - présház -	Helyrajzi szám	171		Palkonyai pincesor 61. - présház -	Helyrajzi szám	172
	M törzsszám	M III - 8520			M törzsszám	M III - 8521
						
Palkonyai pincesor 62. - présház -	Helyrajzi szám	173		Palkonyai pincesor 63. - présház -	Helyrajzi szám	174
	M törzsszám	M III - 8522			M törzsszám	M III - 8523
						

Palkonyai pincesor 68. - présház -	Helyrajzi szám	177/1		Palkonyai pincesor 69. - présház -	Helyrajzi szám	178
	M törzsszám	M III - 8525			M törzsszám	M III - 85526
						
Palkonyai pincesor 15. - présház -				Helyrajzi szám	100/2	Palkonyai pincesor 66. - présház -
	M törzsszám	M III - 8479		M törzsszám	M III - 8524	
a műemlékileg védett - présház - jelen használatában és külső megjelenésében bemutatásra nem alkalmas.			a műemlékileg védett - présház - csak hrsz175-ként térképen talál- ható!			

Leírás

A római katolikus templom. 1816-ban a Batthyány uradalom építette klasszicista stílusban, egyes fellelések szerint törökkori alapok felhasználásával, a szabadon álló centrális templom kupolával fedve, tőnya a szentélyrész mögött a bejárattal szemben helyezkedik el.

Fő utca 174/

- templom -

Helyrajzi azám

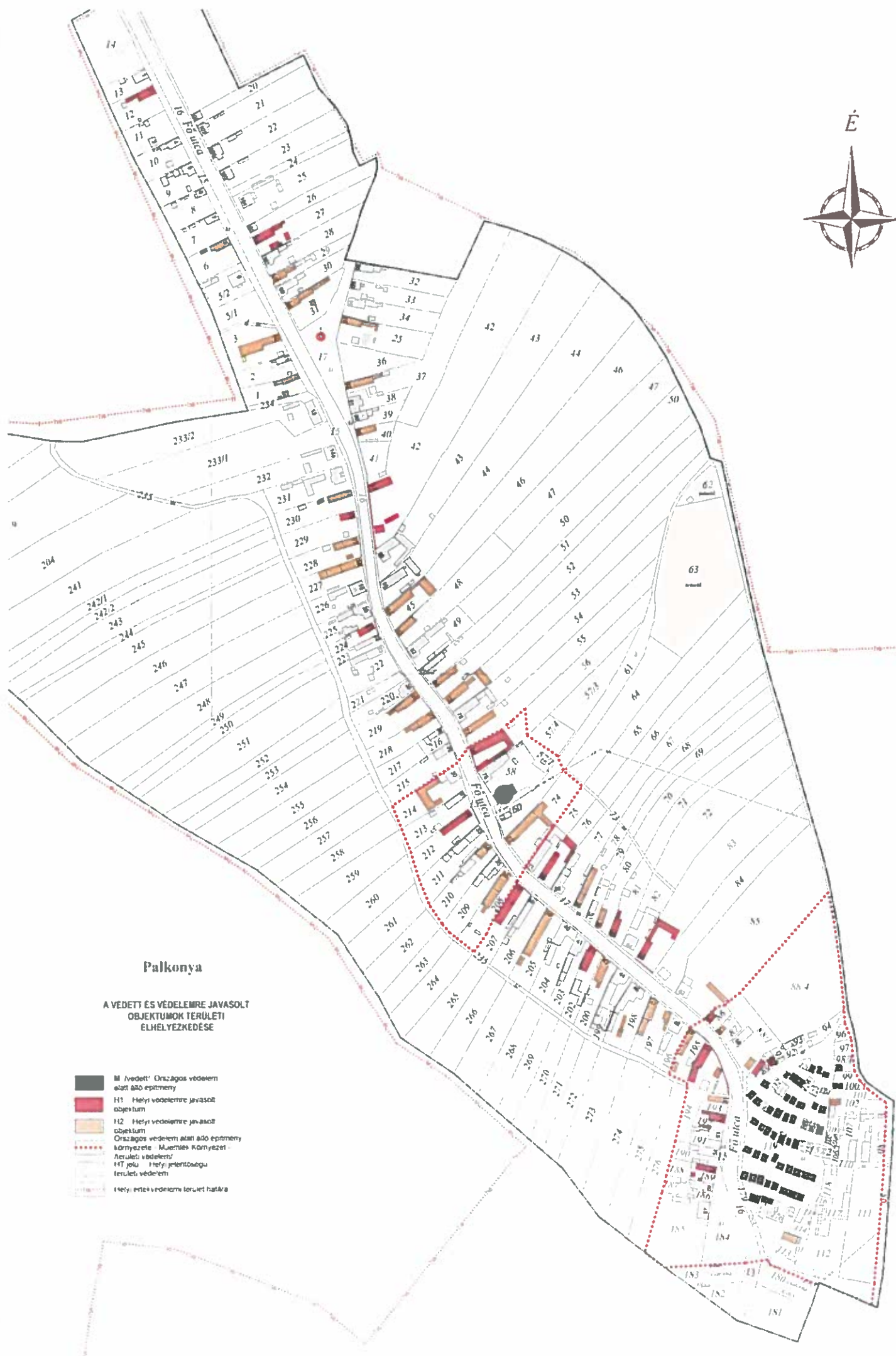
59

M térzsaszám

M III - 418

HELYI ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK

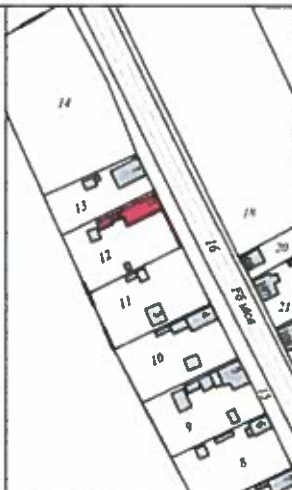

Leírás

Az épület egyszerű, egységes tömege, egyenes záródású tornáca és az ide nyíló hagyományos kialakítású ajtó és ablakok valamint a fésűs beépítésű épület utcai homlokzatának hímes vakolatdíszei és tömör kerítése. Kér, hogy a különlegességnek számító vakablakok vakolatból készült festett zsáuzata itt eltűnt és érthető módon nyítható szárnyú ablakok kerültek a helyükre.

Korrektíós javaslat

Az épület még kedvezőbb megjelenése érdekében a következő felújítás során célszerű lenne az utcai tornácbeférő helyreállítás, vagy legalább téglavastagsággal való visszaugratása. Fontos, hogy az új nyílászárnyú ablakok is a hagyományosnak mondható zöld színű mázolású kapják, ne az idegen szürke színt. A ház jellegétől idegen hegesztett vaskapu fakapura történő alakítása sokat javítana az épület képén.

Fő utca 2

- lakóház -

Helyrajzi szám

12

Védelem foka

H1

Leírás

Az épület udvari homlokzatán végigfutó egyenes záródású mellvéd nélküli tornác és az ide nyíló hagyományos formájú vésett ajtó és a zsáuz ablakok, valamint az épület tömege, a helyreállított utcai homlokzat és tömör falazott kerítés védendő építészeti érték.

Korrektíós javaslat

Az épület jelen formában való fenntartása javasolt.

Fő utca 8

- lakóház -

Helyrajzi szám

6

Védelem foka

H2

- téglakerítés léckapukkal -

Leírás
Az épület hagyományos tömegformálása és az egyenes záródású tornác fejezetes pilléreivel és az ide néző nyílások rendje, formája, helyi építészeti értéket képvisel a megújított homlokzattal együtt.

Korrekció javaslat
Az épület jelen formájában történő fenntartása javasolt.

Fő utca 10

- lakóház -

Helyrajzi szám

3

Védelem foka

H2

-1992-es állapot-

Leírás
Az épület hagyományos hosszanti kialakítása, eredeti nyílásrendje, egyszerű tömege a homlokzatszisztlés és felazott gazdasági épület (kukorica gőré), pillér tornácos présház helyi építészeti érték.

Korrekció javaslat
Felújítás esetén az eredeti finom vakolat/szkek helyreállítandók, fotók alapján. A kistömegű épület egységes fehér meszelést és a nyílászárók zöld vagy okker mázolást igényelnek. Az épületet célszerű a falusi turizmus szolgáltatába állítani.

Fő utca 12

- lakóház, gazd. ép. -

Helyrajzi szám

1

Védelem foka

H2

- kukorica gőré -

- tornácos présház -

Leírás Az épület hagyományos hosszanti tömegformálása, nyílásrendje és a nyílások formája az egyszerű vakolt díszek, helyi építészeti értéket jelentenek.		Fő utca 15 - lakóház -		Helyrajzi szám 230
				Védelem foka H2
Korrekciós javaslat A szép formájú épület felújítása esetén az utcai homlokzat álló ablakainak egyszerű vakolat keretezése, külső zsálaszárnyakkal való ellátása vonzóbbá tenné azt, csakhogy mint az utcában hagyományos tömr felazott kerítés,vagy deszka esetleg sűrű léckerítés és kapu helyreállítása.				
				
Leírás Fontos helytörténeti és építészeti emlék a meredek tetővel megmaradt a településkori formára utaló épülettömeg és udvari homlokzati nyílásrend, a helyreállított utcai nyílászárókkal együtt.		Fő utca 16 - lakóház -		Helyrajzi szám 229
				Védelem foka H1

Leírás

A soros udvaros beépítési mód mellett a hagyományos tömegformálási, utcára merőleges, az általánosnál meredekebb tetőhajlásszögű nyeregtetővel fedett korai lakóház, múlt idéző épülettömeg. Fontos utcaképi elem. Településtörténeti emlék, a nyári konyhával és tömör falazott kerítéssel együtt helyi építészeti értékéért védendő.

Korrekciós javaslat

Felújítás esetén az eredeti nyílászorrend és nyílászárók helyreállítása javasolt, az utcai homlokzat simított felületen való fehér meszelésével a nyílászárók okker, zöld vagy világos barna mázolásával, léc vagy deszka kapu kialakításával.

Leírás

Az épület hagyományos hosszanti tornácos tömegformája és a szép vésett utcai tornácajtó, helyi építészeti értékéért védendő.

Korrekciós javaslat

Megfontolandó a déli fekvésű tornác visszaalakítása ami a kedvezőbb megjelenés mellett a lakás helyiségeinek jobb megvilágítását és közvetlen szellőzését is eredményezné. A nyílászárók zöld vagy okker, világosbarna mázolás emelnie a védett épület megjelenési értékét.

Az utcaképhez való jobb illeszkedését segítené elő a jelenlegi kerítés pillérek közötti befalazásával alakítható tömör felület és a deszka vagy sűrű léces kapu akár a jelenlegire szerelve.

Fő utca 17

- lakóház -

Helyrajzi szám

228

Védelem foka

H2

Fő utca 18

- lakóház -

Helyrajzi szám

227

Védelem foka

H2

* Helyi védelmet kapott a 14/2015. (XI. 6) önkormányzat.
rendelet

Leírás Feltétlenül megőrzendő helytörténeti és építészeti érték a telepítéskori formát őrző meredek tető és a hosszanti épülettömeg, a hagyományos nyílásrend és a falazott kerítés.		Fő utca 21 - lakóház -		Helyrajzi szám 224
		Védelem foka H1		
Korrekciós javaslat Az utcai homlokzat - színekemelés nélküli - egységes fehér meszelése a nyílászárók zöld vagy okker színű mázolása, a falazott kerítés égetett vörös meszelése, fehér lezárással, valamint egyszerű deszka vagy sűrű léckapu javasolt.				
Leírás				
Korrekciós javaslat			Helyrajzi szám	
			Védelem foka	

Leírás Az épület hagyományos hosszanti tömege, mellvédés pillérsoros tornáca fontos helyi építészeti érték a telek teljes utcáfrontján végigfutó arányos tömör falazott kerítéssel és a műves kovácsoltvas kapuval együtt!		Fő utca 26 - lakóház -		Helyrajzi szám 219
		Védelem foka H2		
Korrekciós javaslat Megfontolandó a déli felkésű tornác visszaalakítása ami a kedvezőbb megjelenés mellett a lakás helyiségeinek jobb megvilágítását és közvetlen szellőztetését is eredményezné. Felújítás esetén az utcai homlokzaton az eredeti arányú két álló ablak visszaállítását és a színekemelés nélküli egységes fehér meszelés javasolt.				
				

Leírás

A hagyományos tömegformán túl, az egyenes záródású, pilléres tornác és a szépen helyreállított tömör falazott kerítés és léckapu jelent helyi építészeti értéket.

Korrekció javaslat

Megfontolandó a tornác első részének visszaállítása az utcai tornácbejáróval együtt. Az utcai homlokzat két álló ablaka körül egyszerű vakolat keretezés és megnyitás esetén külső ablakszármayak visszaállítása egységes fehér meszeléssel, okker vagy zöld mázolásal jelentősen emelné az épület értékét és utcaképi szerepét.

Fő utca 27

- lakóház -

Helyrajzi szám

218

Védelem foka

H2

- téglakerítés, bejárat -

Leírás

Az új lakóépület mögött fennmaradt keresztcsárnyas légállású pilléres tornácsi gazdasági épület fontos emléke az egykori virágzó gazdasági formának. Helyi építészeti értéként védendő.

Korrekció javaslat

A gazdasági épület fehérre meszelt állapotban tartandó meg.

Fő utca 30

- melléképület -

Helyrajzi szám

214

Védelem foka

H2

Az új lakóépület mögött a terep lejtését követően elhelyezett gazdasági épület a korábbi virágzó gazdálkodási forma emlékét őrzi. Gazdálkodástörténeti és helyi építészeti emlékként védendő.

Az épület jelen formában történő megtartása szükséges.

Fő utca 45

- melléképület -

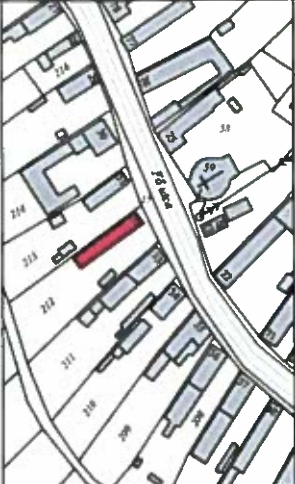
Helyrajzi szám

198

Védelem foka

H2

Leírás Az épület arányos hosszanti tömegformálása az egyenes záródású egyszerű pillérekkel osztott tornác, a műves kovácsoltvas kapu, a pillérekkel tagolt falazott kerítés és az utcai homlokzaton részben megmaradt vakolatdíszek és műemlékileg védett templom környezetében betöltött utcaképi szerep, helyi építészeti értéként védendő.		Fő utca 32 * - lakóház -		Helyrajzi szám 212
		Védelem foka H1		
Korrekciók javaslat A hagyományos kerítés színezés - a meszők teljes égetett vörös, míg a zárbaor és kapupillérek fedők elemeinek fehér meszelése javasolt.				

Leírás Az épület hagyományos utcára merőleges nyeregletesű oromfala hosszanti tömege és az egyenes záródású egyszerű tornác, helyi építészeti értéként védendő.		Fő utca 34 - lakóház -		Helyrajzi szám 210
		Védelem foka H2		
Korrekciók javaslat Felújítás esetén javasolt az utcai homlokzaton az épület méretével arányos két álló ablak visszahelyezése az idegen hármes ablak helyett, egyszerű vakolat keretozéssal, valamint a tömör falazott kerítés helyreállítása, és sűrű léc, vagy deszka kapu beállítása. Az utcai homlokzat is simított, fehér meszeléssel képzendő még a mázolás világos barna, zöld vagy okker színnel történjen.				
Leírás				
Korrekciók javaslat				Helyrajzi szám Védelem foka

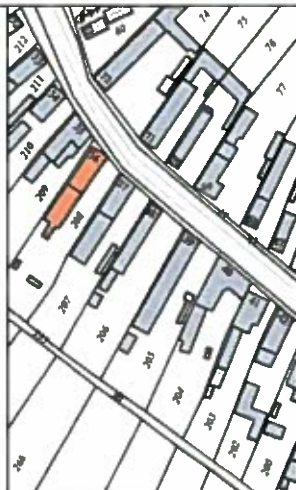
* Helyi védelem megkapta a 17/2008 (XII.15.) önkormányzat

Leírás

A tornácos épület hagyományos hosszanti tömege, a tornácpillérekben megmaradt finom vakolatdísz, a tornác utcai bejárati ajtaja és az igényes kovácsoltvas kerítés. Védendő helyi építészeti emlékek.

Korrekciók javaslat

Felújítás esetén javasolt az épület jellegétől idegen hámas ablak helyett, két az épület méretével arányos hagyományos álló zsalus ablak beállítása, vakolat keretizéssel.

Fő utca 36

- lakóház -

Helyrajzi szám

208

Védelem foka

H2

- kovácsoltvas oszlopfej -

- udvari homlokzatdísz -

- kovácsoltvas kapu és kerítés -

- utcai tornácajtó -

Leírás

A tornácos épület hagyományos érintetlen tömege, nyílászorúja, az udvari homlokzat eredeti nyílászorúja, a szép vésett utcai tornácajtó és az arányos pillérekkel erősített, a fűrészfogas beépítést követő tömör falazott kerítés, valamint a terepráktazást követő, a lakóépülethez csatlakozó tornácos gazdasági épület, védendő helyi építészeti emlékek.

Korrekciók javaslat

Felújítás esetén egységes - szinkronizálás nélküli, simított felületen való - homlokzathatás javasolt, az ablakok egyszerű vakolat keretizésével, valamint a kerítés égetett téglavárási színű meszelése.

Fő utca 37

- lakóház -

Helyrajzi szám

207

Védelem foka

H2

- téglekerítés oszlopokkal -

- utcai tornácajtó -

- homlokzati részlet -

Leírás

A jelentősen megváltozott megjelenésű épület hagyományos tömege az eredeti formában megmaradt szép vésetti utcai tornácajtó, a gondos bádógosmunkával készült ereszcsontra üst és a rendkívül gazdag hajtékony vonalvezetésű kovácsoltvas kapu, védendő helyi építészeti értéket képvisel.

Korrekciós javaslat

Megfontolandó a szép részletek mellett az épület eredeti jellegét megszüntető tornác bezárás kibontása, ezzel a helyiségek közvetlen szellőzésének és megvilágításának biztosítása. A rendkívül szép mívés kovácsoltvas kapuhoz nem illeszkedik az új előre gyártott elemekből készült fakerítés. A tömör falazott kerítés lenne igazán szép. Az utcai homlokzat eredeti karakterének megjelenését segítené az egyszerű vakolt ablakkeretezés. Rendkívül zavaró az utcaképben az épület jellegétől idegen színezés, simított felületen fehér festés javasolt.

Fő utca 39

- lakóház -

Helyrajzi szám

205

Védelem foka

H2

- kovácsoltvas kapu -

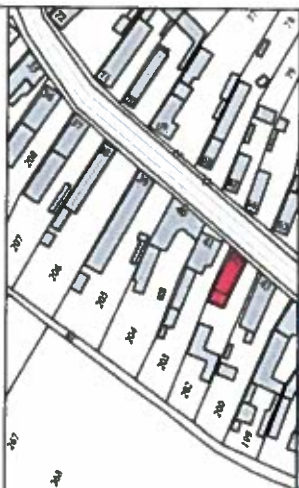
- utcai tornácajtó -

Leírás

Az érintetlen hagyományos épülettömeg a vele egybeépült gazdasági épületekkel egységes portát képez. A rendkívül finom díszítésű utcai homlokzat külön értéke a szép tornác mívés vésetti külső ajtója.

Korrekciós javaslat

Nagyon fontos az utcai homlokzatvakolat díszének megtartása, felújítás esetén a formai gazdagság miatt feltétlenül egységes színű festést, vagy meszelést javasolt. Emelt az épület megjelenésén az eredeti tömör kerítés visszaállítása és az új deszkakapu valamint a gazdasági épület visszaépítése.

Fő utca 42

- lakóház -

Helyrajzi szám

202

Védelem foka

H1

- téglakerítés, deszkakapu -

- utcai vakolatdísz, tornácoszlop fejezet -

- utcai tornácbejárati ajtó -

- utcai tornácbejárati ajtó -

Leírás

Helyi építészeti értéket képez az épület hagyományos tömegén túl a szép arányos mellvédés tornác és az ide nyíló ablakok nyílászorrendje eredeti formája, a vésett utcai tornác-bejáró és a kovácsoltvas kerítés.

Korrekció javaslat

Feküjtés esetén javasolt az utcai homlokzaton utólag elhelyezett, a ház jellegétől idegen hármás ablak helyett, az épület méretéhez arányos két álló ablak visszahelyezése, egyszerű vakolt kerítés, a mázolóshoz zöld, világos barna vagy okker javasolt.

Fő utca 43

- lakóház -

Helyrajzi szám

200

Védelem foka

H2

- tornác bejárati ajtó -

Leírás

A telken lévő két egységes tömegű épület fontos utcafépítő elem. A nagyobb épület az ablakcsere ellenére is őrzi jellegzetes homlokzatdíszait. Hagyományos tornácos épület, értékes pillérsora és szép vésett bejárati ajtaja jelentős építészeti részértéket képvisel.

Védendő helyi építészeti emlék.

Korrekció javaslat

Feküjtés esetén az épületek utcai homlokzatán két-két arányos álló ablak elhelyezése javasolt, a lakóépület tégladíszének helyreállításával, a kisebb épületen feltétlenül zseluszármakkal, fehér meszeléssel. Az utcai telekhatárra tömör falezott kerítés és sűrű léckapu javasolt.

Fő utca 47

- lakóház -

Helyrajzi szám

197

Védelem foka

H2

- lakóház-2 bejárati ajtó -

- lakóház-1 tornácbejárat -

- lakóház-1 -

Leírás

Az épület hagyományos tömegformálása a széles ereszaljával, az udvari hagyományos nyílásrendje és melléképületei az utcakép értékes részét képezik.

Korrekciós javaslat

Felújítás esetén az épület utcai homlokzatán, az épület jellegétől és méretétől teljesen idegen hármas ablak helyett, két kisebb méretű arányos, zsalus álló ablak beállítása javasolt. A homlokzat simított felületen való egységes fehér meszelése és a nyílászárók okker vagy zöld mázolása célszerű. Megfontolandó a tömör kerítés pillérek közötti falazással való létrehozása, hagyományos égetett vörös meszeléssel.

Fő utca 49

- lakóház -

Helyrajzi szám

195

Védelem foka

H2

Leírás

Az épület tömege és egyszerű pillérsoros tornáca, hagyományos nyílásrendje és nyílászárói valamint az utca kanyarulatát követő falazott kerítése és melléképületei a közterületen fontos szerepet töltenek be, helyi építészeti értékéért védendő.

Korrekciós javaslat

Az utcai homlokzatán megmaradt egyszerű díszítő elemek és a nyílásrend feltétel nélkül megmaradandó, felújítás esetén javasolt az épület udvari és utcai homlokzatának egységes kezelése meszeléssel, a nyílászárók mázolására zöld, világos barna vagy okker szín használandó. A kerítés felújításával, illetve visszaépítésével együtt annak égetett vörös, a zárócsor és a pillérek felső részeinek fehér meszelése végzendő el.

Fő utca 50

- lakóház -

Helyrajzi szám

194

Védelem foka

H1

- téglakerítés 1 -

- téglakerítés 2 -

- melléképület -

- fejezetes tornácoszlop vakoletdíszrel -

* helyi rendelint megkezdte a 10/2016 (VII.11.) önkormányzat
székhelyén.

Leírás

Az érintetlen épülettömeg, illetve utcai ablakrendszer megőrzendő eleme a faluképnek, frekvenciát helye miatt is (píncesorral szembeni útszakasz kanyar előtti épület). Külön értéket jelent a szép vésetti bejárati ajtó és a műves díszített ajtótok.

Korrekciós javaslat

Felújítás esetén feltétlenül fehér meszelt utcai homlokzat, a mázolás során zöld szín javasolt. A korábbi vizsgálati anyagban található fotók alapján az oromfali egyszerű vaskorlát szak, az egykori ablakkeretezés, könyöklő visszaállítandó. A jellegzetes vaskerítés helyett a tömör falazott téglakerítés helyreállítása javasolt.

Fő utca 51

- lakóház -

Helyrajzi szám

193

Védelem foka

H2

- felülvilágított ajtó részei -

- kétszárnyú felülvilágított ajtó -

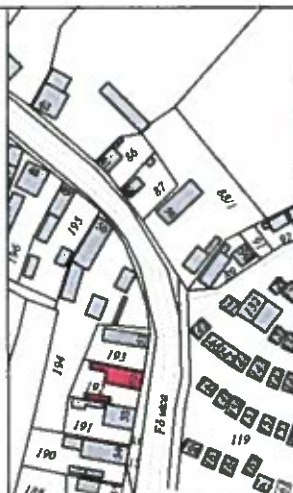
Leírás

Feltétlenül megőrzendő a teljes porta az egyszerű tomáccal bővített fésűs beépítésű lakóépület a melléképület és a kerítés értékes eleme a faluképnek.

Helyi építészeti értéként vendendő.

Korrekciós javaslat

Felújítás esetén feltétlenül szükséges a korábbi fotók alapján történő homlokzat rekonstrukció, a különlegességnek számító vakablak, egyenlő kiosztású zsaluk és keretezés pontos helyreállítása és mázolása az eredeti színek szerint. Ugyanez vonatkozik a tömör falazott kerítés égetett vörös és a záródás fehér meszelésére, valamint az udvari gazdasági épület helyreállítására.

Fő utca 52

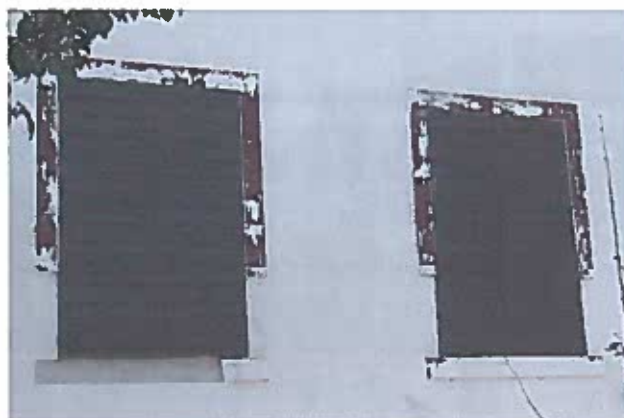
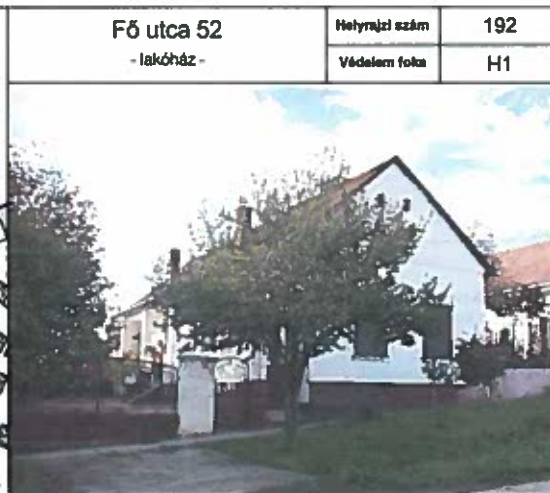
- lakóház -

Helyrajzi szám

192

Védelem foka

H1

- utcai homlokzatrészlet vakablak -

- utcai tornác bejárat -

Leírás
Az átalakított épület téglapilléres, vas kerítése és a melléképület érintetlen első része (nyári konyha v. sütőház) és a kútház megőrzendő, helyi építészeti értéként.

Korrektúra javaslat
Jelen állapotban való megőrzése javasolt.

Fő utca 54
- kerítés, nyári konyha -

Helyrajzi szám	190
Védelem foka	H2

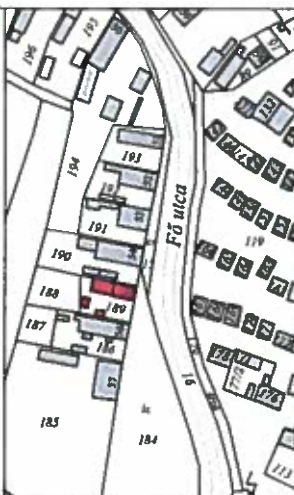
- kovácsoltvas kerítés -

- téglakapuoszlopok -

Leírás
Az épület korai formát őriz, kis méretű ablakai is erre utalnak a teljes porta megőrzendő a kút házzal és a melléképületekkel együtt.

Korrektúra javaslat
Az épület jellegétől idegen kerítés helyett javasolt a tömör falazott kerítés építése és léccapu beállítás.

Fő utca 55
- lakóház -

Helyrajzi szám	189
Védelem foka	H1

- távlati kép -

- oromdíz, padlásszellőző -

- kútház, melléképületek -

Leírás A széles nagyméretű telken a terep lehetőségeket figyelembe véve telepített az utcára merőleges nyeregtetővel készült, pillértomáccsal képzett istálló, pajta épület, gazdálkodás és településtörténeti emlékek, helyi építészeti értékéért védendő.		<table><tr><td>Fő utca 58 - gazdasági épület -</td><td>Helyrajzi szám 88/1</td></tr><tr><td></td><td>Védelem foka H2</td></tr></table>	Fő utca 58 - gazdasági épület -	Helyrajzi szám 88/1		Védelem foka H2
Fő utca 58 - gazdasági épület -	Helyrajzi szám 88/1					
	Védelem foka H2					
Korrekciós javaslat Jelenlegi formájában és állapotában tartandó meg. A kerítés feltétlenül rendezésre szorult, az új nyomvonalon való elhelyezéskor sűrű léckerítés javasolt.						
Leírás Az egyszerű tömegű, fésűs beépítésű épület - alsó szintjén utcai pincével - a homlokzati ablakcsere ellenére is fontos eleme az utcának. Településképi, helyi építészeti értékéért védendő.		<table><tr><td>Fő utca 60 ↗ - lakóház -</td><td>Helyrajzi szám 87</td></tr><tr><td></td><td>Védelem foka H2</td></tr></table>	Fő utca 60 ↗ - lakóház -	Helyrajzi szám 87		Védelem foka H2
Fő utca 60 ↗ - lakóház -	Helyrajzi szám 87					
	Védelem foka H2					
Korrekciós javaslat Felújítás esetén javasolt az épület utcai homlokzatának helyreállítása a szomszéd (81.sz. épület) jobban épségben maradt homlokzati nyílásrendjét alapul véve. Feltétlenül fontos az épület méretéhez képest aránytalan ablak helyett a két kisebb álló ablak és az oromfali osztópárkány helyreállítása, valamint a vakolatdíszek visszahelyezése. Célszerű a jellegtelenné kerítést tömör falazott kerítéssel felváltani.						

Leírás Az utca egyik legjellegzetesebb épülete. Az utcára nyíló pincével, egyszerű bontatlan tömegével, széles ereszeljével, finom utcai homlokzati díszjeleivel, arányos megjelenésével feltétlenül megőrzendő helyi építészeti érték. A homlokzati 1915-ös évszám feltehetőleg felújítást jelel, a ház valószínűleg a XIX-ik században épült.		<table><tr><td>Fő utca 61 - lakóház pincével -</td><td>Helyrajzi szám 88</td></tr><tr><td></td><td>Védelem foka H1</td></tr></table>	Fő utca 61 - lakóház pincével -	Helyrajzi szám 88		Védelem foka H1
Fő utca 61 - lakóház pincével -	Helyrajzi szám 88					
	Védelem foka H1					

* Helyi védettség megnevezése a 15/2008. (XI. 05) önkormányzat rendelet

Leírás

A széles telken a keresztszerű beépítésre emlékeztetően elhelyezett hosszú nyeregtetős egyszerű tömegű, egykor pajta-istálló épület ma új, részben lakó funkciót tölt be. A széles ereszaljával formált épület tömege helyi építészeti értéként védendő.

Korrektúra javaslat

A védett épület jellegétől teljesen idegen műanyag hullámfém elöllel feltétlenül eltávolítandó.

Fő utca 62**- gazdasági épület -****Helyrajzi szám****85****Védelem foka****H2****Leírás**

A keskeny, fésűs beépítésű, nagyküliésű ereszaljú, régi arányokat őrző lakóépület a keresztszerű fordított istálló-pajta épülettel a telepített falvak jellegzetes formáját őrzi. Nyílásrendje és udvari ajtó, ablak formája érintetlen. A tömör falazott kerítés megtartandó. A településtörténeti emlék, helyi építészeti értéként védendő.

Korrektúra javaslat

Felújítása esetén visszafogott színezés javasolt. Az egységes mezeit, vagy festett utcai homlokzat a jellemző erre az épületformára. A vakolat tagozat színezése nélkül is oldja az egyhangúságot. A nyílászárók zöld, világos barna, vagy okker mázolása javasolt a deszka vagy léccapával együtt.

Fő utca 63**- lakóház -****Helyrajzi szám****83****Védelem foka****H1****Leírás**

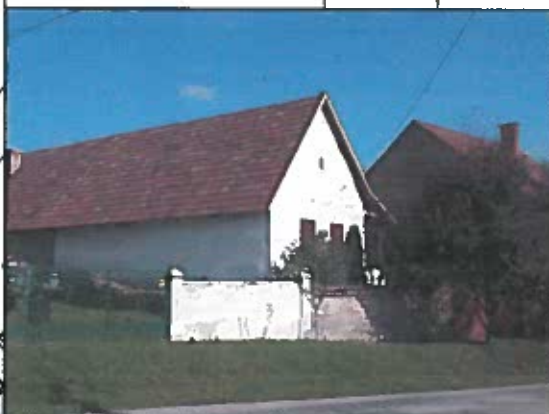
A keskeny, hosszanti elrendezésű széles ereszaljú, telepítéskori arányokat őrző lakóház, eredeti nyílásokkal és finom cizellált homlokzati díszekkel és a tömör kerítéssel feltétlenül megtartandó helyi építészeti értéket képvisel.

Korrektúra javaslat

A kerítés építési vörös meszelése az épület és a kerítés jellegétől elütő kapu átalakítása deszka borítással vagy sűrű léccszéssel, emelnie a az épület szépségét.

Melléképület építési igénye esetén megtartandó a hagyományos keresztszerű visszaépítése.

Az utólag kialakított tornác eredeti megközelítő formálása javasolt, építész közreműködésével.

Fő utca 65**- lakóház -****Helyrajzi szám****81****Védelem foka****H1**

Leírás

A lakó és gazdasági épület hagyományos tömege, meredek tetőszerkezete, valamint az utcai homlokzat egyszerű tagolása vakolt zsalui, helyi építészeti értéket jelentenek.

Korrektúra javaslat

Fontos az utcai homlokzat egységes - színkiemelés nélküli - fehér, vagy világos meszelése, ha lehetőség nyílik tömör téglakerítés építése és a sűrű léckapu beállítása, mindezek egységesebbé tennék az utcaképet.

Az utólag kialakított tornác eredeti megközelítő formálása javasolt, építész közreműködésével.

Fő utca 68

- lakóház -

Helyrajzi szám**78****Védelem foka****H2****Leírás**

Telepítéskori épületformát őriz a meredek tetőhajlásszögű hosszanti tömegű, széles ereszeljű épület az egyszerű oromzeti párkánnyal és az eredeti arányú utcai ablakkal. A lakóépülethez kapcsolt keresztirányként létesült melléképületsornai teljes a porta. Védendő településtörténeti és építészeti emlék.

Korrektúra javaslat

Felújítás esetén egységes fehér meszelés, és a nyílászárók világos barna, zöld, okker mázolása szükséges. Az utcai kerítés tömör téglafelazása adná vissza a porta eredeti egységét és utca-képi hangulatát, a kapu sűrű léccsapával vagy deszkaborítással együtt.

Fő utca 70

- lakóház -

Helyrajzi szám**76****Védelem foka****H1****Leírás****Korrektúra javaslat**

- lakóház -

Leírás

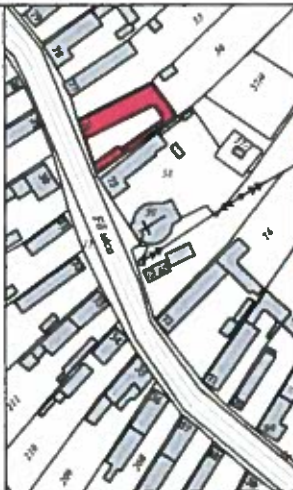
A község egyik legértékesebb helyi építészeti emléke az úgynevezett "Kerített udvaros" beépítés, amelyet az utcai oldalon falazott pilléres meszelt kerítés fog össze. Az épületek arányos tömege a kisebb épület eredeti egyszerű homlokzattagolása és nyílásai, a nagyobb épület tornácsolatlakítása, íves bejárati része, a mives kovácsoltvas kapu és finom bádogos munká mind hozzájárul a porta értékéhez.

Fontos településtörténeti, helyi építészeti értékként védendő.

Korrektúra javaslat

A helyi építészeti hagyományok nagyobb tiszteletével végzendő felújítás esetén a - színkiemelés nélküli - egységesen fehér homlokzat meszelés és a nyílászárók zöld, világos barna vagy okker mázolója javasolt. Az épületek rózsaszínes festése, indokolatlan színkeretezések pl.: a bejárati ajtó mellett vagy a kisházon és a nyílászárók teljesen idegen szürke árnyalatú mázolás, kifejezetten zavaró. Az örmagában szép új bejárati ajtó beállítása, egy hagyományos, helyi mives asztalosmunkával készült ajtó elvesztését eredményezte.

A település érdeke, hogy az új tulajdonosok is megőrizzék a község vonzó arculatát és annak jellegzetes elemeit.

Fő utca 76

- lakóház -

Helyrajzi szám

56

Védelem foka

H1

Leírás

A hosszanti elrendezésű, utcára merőleges nyeregterítős, oromfalas, keskeny, nagykiülésű ereszszel készült, az udvari oldalon hagyományos nyílásrendet őrző lakóépület, fontos része az utca-képnek. Településtörténeti emlék, védendő helyi építészeti érték.

Korrektúra javaslat

Felújítás esetén a jelzett értékek megtartása, helyreállítása mellett az utcai homlokzaton lévő és az épület jellegétől idegen ún. hármas ablak helyett, két az épület méreteihez képest arányos, zászlus vagy táblás álló ablak beállítása javasolt. Az épület külső simított felületén kizárólag egységes fehér meszelés, míg a nyílászárókon zöld, okker vagy világosbarna mázolás jelenjen meg.

Fő utca 77

- lakóház -

Helyrajzi szám

55

Védelem foka

H2

Leírás

A hosszanti elrendezésű keskeny utcára merőleges nyeregterítős, oromfalas, nagykiülésű ereszszel készült, az udvari oldalon hagyományos nyílásrendet őrző lakóépület a szépen helyreállított tömör falazott kerítéssel, védendő helyi építészeti értéket képvisel.

Korrektúra javaslat

Felújítás esetén a színkiemelés nélküli egységesen meszelt fehér homlokzat ajánlott, míg a nyílászárók mázolásánál zöld, világos barna vagy okker szín használandó.

Fő utca 80

- lakóház -

Helyrajzi szám

52

Védelem foka

H2

Leírás

A helyi védelmet az eredeti épülettömeg megtartásával végzett épület-átalakítás indokolja, amelynek eredménye a mai igények példaadó kielégítése a lakás belső terében, valamint az épülethez kapcsolt tornác használhatóságának bemutatása és a kereszt-szármáy melléképület megtartása. Helyi építészeti értékékként védendő, a visszaépített tömör falazott kerítéssel és deszkakapuval együtt.

Korrektíós javaslat

Az épület jelen formájában való fenntartása javasolt.

Fő utca 79

- lakóház -

Helyrajzi szám

53

Védelem foka

H2

-tornác belső-

Leírás

A hagyományos tömegű, de átalakított épület előtt a telek teljes szélességében fennmaradt díszes tömör téglapilléres kerítés értékes eleme az utcaképnak. Az épület hosszanti tornác nélküli széles orosszal formált tömege, az udvari homlokzat hagyományos nyílásrendje településtörténeti emlék, s az védendő helyi építészeti érték.

Korrektíós javaslat

Felújítás alkalmával a kerítés színezett mezőit a hagyományos égetett vörös színnel, míg a többi részt fehér meszeléssel szokás kezelni.

Az utcai homlokzaton lévő az épülettől jellegétől idegen ún. "térmas ablak" helyett két, az épület méretéhez arányos, álló zsakus ablak beállítása és homlokzatok fehér meszelése, míg a nyílászárók zöld, okker vagy világos barna mázolása javasolt.

Fő utca 83

- lakóház -

Helyrajzi szám

48

Védelem foka

H2

- téglakerítések - utcakép -

- téglakerítések - kapucszlop -

Leírás

A hagyományos tömegű, de átalakított homlokzatú, mellvédés pillérsoros tornácos épület és keresztcsarnyként épült gazdasági épület és a díszes téglakerítés értékes eleme az utcaképnek, védendő helyi építészeti érték.

Korrektúra javaslat

A felújítás folytatásakor az épület jellegétől idegen ún. "hármassablak" helyett két arányos méretű zsalus álló ablak beállítását valamint a tornác utcai nyílásának kibontása javasolt. Régi fotók vagy analógiák alapján célszerű lenne az utcai homlokzat díszének helyreállítása. Az egyszerű homlokzat esetleg vakolat keretes ablakokkal egységes fehér meszelést igényel, zöld, okker vagy világos barna mázolásával. A kerítés színes mezőit a hagyományos égetett vörös színnel szoldák meszelni. A kapunál kovácsoltvas vagy léc esetleg deszka javasolt.

Fő utca 84
- lakóház, gazdasági ép -

Helyrajzi szám	45
Védelem foka	H2

Leírás

A hagyományos épülettömeg a homlokzati ablak átalakítása ellenére is őrzi eredeti jegyeit, csakúgy mint az utcai homlokzat megmaradt finom díszítései, a pillérsoros tornác és a rövid utcai tömör kerítészakszakkal együtt, utcaképi jelentőségű helyi építészeti érték.

Korrektúra javaslat

Az épület felújításakor törekedni kell az utcai homlokzaton lévő az épület jellegétől idegen ún. "hármassablak" helyett, két az épület méreteivel arányos zsalus álló ablak elhelyezésére.

Fő utca 89
- lakóház -

Helyrajzi szám	40
Védelem foka	H2

Leírás

A XX. század első felének polgári díszítő elemeket alkalmazó felüsi építkezésének jellegzetes példája a nagyméretű - eredetileg keresztcsarnyos - gazdasági épülettel alakított porta. A cizellált utcai homlokzaton kívül, amelyen a korra jellemző vasrudony is megtalálható, fontos érték a tornácbejárad, valamint a belső ajtók vésett díszítése, a megmaradt présház a visszaépített hosszú tömör falazott kerítéssel együtt.

Korrektúra javaslat

A felújítás során ügyelni kell arra, hogy a gazdagon díszített homlokzat egységes színezéssel készüljön, több szín alkalmazása már sok lenne, a nyílászárók mázolására a világosbarna szín javasolt. A lebontott keresztcsarnós elhelyezésű gazdasági épület visszafoglalása során fontos, hogy az egységes fehér színeként jelenjen meg a térben.

Fő utca 87
- lakóház, présház -

Helyrajzi szám	42
Védelem foka	H1

- falazott kerítés, présház -

Leírás

A hagyományos épülettömeg a homlokzati átalakítása ellenére is, őrzi eredeti jegyeit, csakúgy mint az oromzaton megjelenő padlásszalldőzők finom keretezése.
A keskeny utcára merőleges nyeregtetős épület a nagykülsős ereszelőjével képzeti udvari homlokzattal és a hagyományos nyílásrenddel helyi építészeti érték.

Korrektúla javaslat

Felújítás esetén a "hármasszobás" helyett két, az épülethez arányos méretű átlós, zsalus ablak visszaállítása, és a kősz. elemekből készült kerítés helyett a tömör falazott térfal visszaépítése javasolt, hagyományos égetett vörös színezéssel.

Fő utca 92**- lakóház -**

Helyrajzi szám

37

Védelem foka

H2

Leírás

Az egyszerű, utcára merőleges, nyeregtetős, oromfalas épülettömeg és pilléres oldal tornác, a közterületről látható melléképület sorral, önálló présházal, meghatározó egysége a községképnek.

Korrektúla javaslat

Felújítás az utcai homlokzat fehér, vagy a jelenleginél világosabb egységes festésével, olíva, zöld vagy világosbarna mázolóssal javasolt.

Fő utca 98**- lakóház -**

Helyrajzi szám

31

Védelem foka

H2

Leírás

A XX. század első felében épült hagyományos, utcára merőleges nyeregtetős, oromfalas, oldal tornácos, eredetileg vakolatlan téglaszerkezetű képzett, felújított de stílusban tartott lakóépület helyi építészeti értéket jelent.

Korrektúla javaslat

Az épület jelen formájában tartandó meg.

Fő utca 93**- lakóház -**

Helyrajzi szám

35

Védelem foka

H2

- téglakerítés, kapuk -

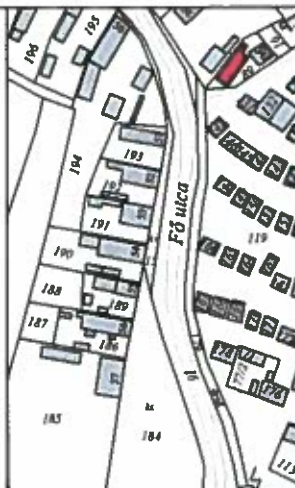
Leírás

Az érintetlen épülettömeg, a széles eresze, a vakolt falsávok a vakoletből képzett zsalugáteres vakablak, a pincesor felőli oldalon a kanyarban elfoglalt helye, feltétlenül védelmet követel az épületnek.

Településtörténelmi és helyi építészeti értékként védendő.

Korrektúra javaslat

Felújítás során a vakolt zsalugáterek fotók szerinti pontos helyreállításra szorozás. Az épület jellegétől idegen hegesztett kerítés helyett, tömör téglából falazott pilléres, vagy egyszerű sűrű léckerítés javasolt.

Fő utca - pincesor

- lakóház -

Helyrajzi szám

89

Védelem fok

H1

Leírás

A présház együtteshez délről közvetlenül csatlakozó szórvány jellegű lakóház csoport nyugati szélén a Fő utca és a csatorna találkozásánál álló hagyományos hosszanti elrendezésű, nyeregteret, oromfals, mellvéd pillérsoros oldaltomácos lakóépület, arányos, vízvetőpárkánnyal és falsávokkal tagolt, eredeti nyílásrendet és nyílászárókat őrző homlokzattal, településtörténelmi emlék, helyi építészeti értékként védendő.

Korrektúra javaslat

Felújítás alkalmával a beüvegezett nyugati tornác kibontása javasolt, amivel az épület közvetlen szellőzése és jobb megvilágítása biztosítható, és az épület értékei is megfelelően érvényesülhetnek. A védett területtől és az épület jellegétől egyaránt idegen hegesztett kerítés helyett lécz vagy deszkakerítés javasolt, de a tömör falazott is célszerű lécz vagy deszka kapuval.

Fő utca - pincesor

- lakóház -

Helyrajzi szám

113

Védelem fok

H2

Leírás

A településtől nyugatra emelkedő egykori szőlőhegyen a múlt század (XX.) első felében épült, hagyományos formákat és elrendezést őrző egyedi présház tömege, a falu irányába néző széles pilléres tornáccal, a borított ácstokos, vésett kétszámjű ajtóval, település- és gazdálkodástörténelmi emlék, védendő helyi építészeti érték.

Korrektúra javaslat

Az épület értékei, anyaghasználat megőrzendő a változatlan formában való felújítás során is.

Szőlőhegyi - présház

Helyrajzi szám

405

Védelem fok

H2

- présház ajtó -

- présház -

Leírás

Feltétlenül védendő a rétegvonalakkal párhuzamos nyeregtetővel fedett, a lejtőre telepített, de szimmetrikus tömeggel épült egyszerű présház, ácsbokos zsálas kétszárnyú ajtóval és kisméretű ablakkal. Áranyos tömegével fontos záró eleme a pincefalu egyik utcájának.

Korrekciós javaslat

Felújítás esetén felsorolt értékei megtartandók, felülképzés simított, meszelt, a nyílászárók okker mázolására javasolt.

Palkonyai pincesor

- présház -

Helyrajzi szám

102

Védelem foka

H1

Leírás

A Fő utcára néző lakóépület mögött, a pince együttes részeként létesült présház, fontos látványbeli, és egyben funkcionális térfal eleme a pincefalunak, az utcával párhuzamos tömegével, pillérsoros tornácával és felülvilágító kétszárnyú fa ajtajával.

Korrekciós javaslat

A présház jelen formájában őrzendő meg.

Palkonyai pincesor

- présház -

Helyrajzi szám

90

Védelem foka

H1

Leírás

A rétegvonalakra merőleges szimmetrikus nyeregtetővel fedett, környezetében szokatlan "macskalépcsős" oromfallal és alatta pillérsoros tornáccal képzett homlokzatával része a különböző megjelenésű, mégis egységes présház együttesnek.

Korrekciós javaslat

Felújítás esetén, törekedni kell a részletek hitelességére. A parkettás ajtó helyett zöld, okker vagy világosbarna mázolású kétszárnyú fa présház ajtó, fajtáblásablakok elhelyezése, valamint az elektromos bekötést szolgáló fém szerkezet kevésbé zavaró kiváltása javasolt.

Palkonyai pincesor 32.

- présház -

Helyrajzi szám

139

Védelem foka

H1

Leírás

Az illeszkedési szabályok betartásával született épület része a pincefalu látványának.

Korrekciós javaslat

Felújítás során javasolt a bejárati ajtó mélyedés és a homlokzati fafelületek azonos mázolású deszkaborítása. Az elektromos bekötést szolgáló fém szerkezet kevésbé zavaró kiváltása javasolt.

Palkonyai pincesor 31.

- présház -

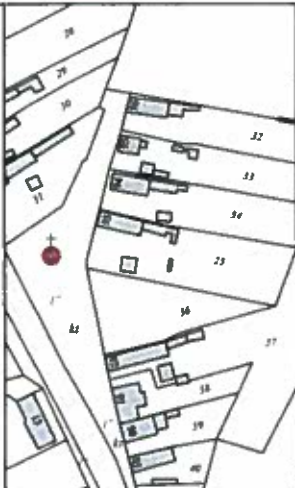
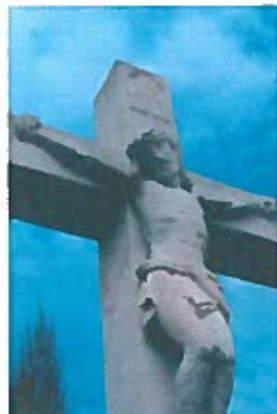
Helyrajzi szám

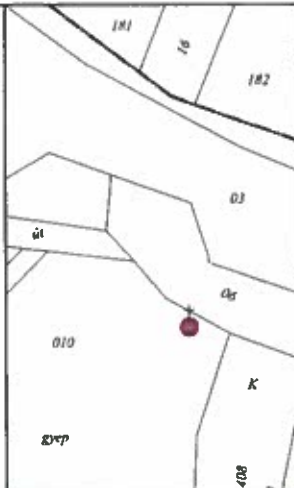
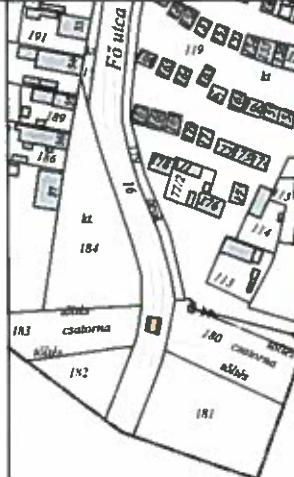
140

Védelem foka

H1

Leírás A XIX. századi formálást mutató kő feszület meghatározó része a község csekély számú teresedésének.		Fő utca - kőkereszt -	Helyrajzi szám 17
			Védelem foka H1
Korrekciós javaslat A feszület jelen formában való megtartása javasolt.			
			
		- 1992-es felvétel -	

Leírás A falu határában álló, feltehetően a XIX. század végén készült homokkő feszület településtörténeti kultikus emlék helyi építészeti értéként védendő. Korrekciós javaslat Sürgető helyreállítása során, feltétlenül körestaurátor közreműködése szükséges.		Palkonya külter./vasútállomás/ úti kereszt	Helyrajzi szám 010
			Védelem foka H1
Leírás A Palkonya - Villányi úton lévő téglaboltozatos mellvédes hagyományosan formált közúti híd meghatározó eleme a községképnek feltétlenül megőrzendő, helyi művi értéként. Korrekciós javaslat Az alacsony mellvéd folyamatos, évente legalább kétszer történő (pünkösöd és szüret előtt) fehér meszelése javasolt.		Fő utca -boltozatos mellvédes téglahíd -	Helyrajzi szám 16
			Védelem foka H2

Palkonyai temető

Helyrajzi szám

62,63

Védelem foka

helyi területi

Leírás

A templom mellett vezet ki az út a temetőbe. Egykor egymás mellett, de külön állt a katolikus, a református és a zsidó temető. A régi temető és benne a XVIII. és XIX. századi kőfaragó mesterek kezénymát őrző csodálatosan megmunkált sírkövek megőrzése az utódok, a falu lakóinak tiszte. Az ódon sírok dűlődező köveit jelen helyükön megőrizve kegyeleti park alakítható ki, vagy a ravatalozó környékén rendezett kőtár létesíthető.

